

”אין אדם משים עצמו רשע”

שיעור זה קשור לכלל:

האדם – גופו וממונו

תמצית השיעור: בכל עדות מעיד האדם גם על עצמו – שהוא ראה את המעשה. מיגו שנאמן על עדותו נאמן גם על עצמו. חכמים הרחיבו נאמנות זו גם למקרים מסויימים שבהם יש לעדותו על עצמו השלכה לגביו.

הצעת הסוגיא והשאלות

סוגיית הגמרא (ט' ע"ב):

ואמר רב יוסף: פלוני רבעו לאונסו, הוא ואחר מצטרפין להרגו. לרצונו, רשע הוא, והתורה אמרה: אל תשת רשע עד. רבא אמר: אדם קרוב אצל עצמו, ואין אדם משים עצמו רשע. אמר רבא: פלוני בא על אשתי, הוא ואחר מצטרפין להורגו אבל לא להורגה. מאי קא משמע לן, דמפלגינן בדיבורא, היינו הך, מהו דתימא אדם קרוב אצל עצמו אמרינן אצל אשתו לא אמרינן, קא משמע לן. ואמר רבא: פלוני בא על נערה המאורסה והוזמו, נהרגין ואין משלמין ממון. בתו של פלוני והוזמו, נהרגין ומשלמין ממון, ממון לזה ונפשות לזה. ואמר רבא: פלוני רבע השור והוזמו, נהרגין ואין משלמין ממון. שורו של פלוני והוזמו, נהרגין ומשלמין ממון, ממון לזה ונפשות לזה. הא תו למה לי, היינו הך, משום דקא בעי בעיא עילויה, דבעי רבא: פלוני רבע שורי מהו, מי אמרינן אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם קרוב אצל ממונו, או דילמא אמרינן אדם קרוב אצל ממונו. בתר דבעיא הדר פשטה, אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם קרוב אצל ממונו.

לשונו של רש"י בכיבור הגמרא דורשת ביאור:

רבא אמר - אין אדם נפסל לעדות בהודאת פיו, דאדם קרוב אצל עצמו, הלכך אין אדם יכול לשום עצמו רשע, כלומר על עדות עצמו אינו נעשה רשע, שהרי תורה פסלה קרוב לעדות, ונהרג הרובע, דפלגינן דיבורא ומהימנינן ליה לגבי חבריה, ולא מהימנינן ליה לגבי ידיה לפסול לעדות.

כאשר רש"י כותב "כלומר" הרי זה מלמד כי לשון הגמרא מגומגמת מעט¹. מה ראה רש"י בלשון הגמרא?

נראה בצורה פשוטה, שהביטוי "אין אדם משים עצמו רשע" קשה מעט, שהרי כאשר אדם עובר על איסור, כגון אכילת חלב, הוא משים עצמו רשע על ידי מעשיו? ! הכוונה היא, כפי שמבאר רש"י, שאין אדם מעיד על עצמו עדות המשימה אותו רשע, ועל כן כתב רש"י "כלומר". עם זאת, יש להבין את הלשון שכתבה הגמרא².

קושי גדול יותר בדברי רש"י מופיע בפירושו להמשך הגמרא.

דבעי רבא: פלוני רבע שורי מהו, מי אמרינן אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם קרוב אצל ממונו, או דילמא אמרינן אדם קרוב אצל ממונו. בתר דבעיא הדר פשטה, אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם קרוב אצל ממונו.

רש"י: מהו - פלוני ודאי מיקטיל, אלא שור מי מיקטיל. מי אמרינן אדם קרוב אצל ממונו - ופלגינן דבורא להימוני אחבריה ולא אשור, או דילמא לא אמרינן לענין פלגי דיבורא אדם קרוב אצל ממונו, אף על פי דפלגינן ליה לעיל אצל עצמו. הדר פשטה - לא אמרינן אדם קרוב אצל ממונו לענין פלגי דיבורא, והשור יסקל, וכי אמרינן בתמורה (כ"ח) רובע או נרבע על פי הבעלים אסור לגבוה ומותר להדיוט דאינו נסקל, הני מילי היכא דלא העידו הבעלים על הרובע מי הוא, או העידו ולא היה עד שני עמהם, אבל הכא דגברא מיקטיל על פי בעל השור, לא פלגינן דיבורא משום ממונו.

אף שאין הורגים שור בעדות בעליו, כיון שנאמן על הרובע - נאמן גם על השור והורגים את השור. כך מפרש רש"י גם את ההוה אמינא של הגמרא לגבי עדות אדם על אשתו:

אמר רבא: פלוני בא על אשתי, הוא ואחר מצטרפין להורגו אבל לא להורגה. מאי קא משמע לן, דמפלגינן בדיבורא, היינו הך, מהו דתימא אדם קרוב אצל עצמו אמרינן אצל אשתו לא אמרינן, קא משמע לן.

רש"י: פלוני בא על אשתי אבל לא להורגה - לפי שקרוב הוא אצלה, ואף על גב דמהימנינן ליה בהאי סהדותא לגבי חבריה, לא מהימנינן ליה לגבי אשתו, והיינו פלגינן דיבורא, דהא חד דיבורא הוא ולגבי האי מהימן, ולא מהימן לגבי האי. אצל אשתו לא אמרינן - אדם קרוב לענין פלגינן דיבורא, והואיל ומהימן אהוא דיבורא למיקטליה לחבריה, ליקטלוה נמי לדידה - קא משמע לן.

¹ ע"י במבי"ט ח"ב תש"י ר"ג.

² מובן מדוע לא אמרה הגמרא: "אין אדם נאמן להעיד על עצמו", שכן עיקר חידושו של רבא הוא בדין "פלגינן דיבורא", ולא בפסול אדם להעיד על עצמו.

ההוה אמינא של הגמרא היא, שמיגו שנאמן בעדותו על הבועל - יהיה נאמן על אשתו, אף שבעדות רק על אשתו אינו נאמן³. זהו דבר קשה - מהי ההוה אמינא להרוג אדם משום "מיגו"?

הרמב"ם פסק (הל' עדות פי"ב ה"ב):

... 'פלוני בא על אשתי', הוא ואחר מצטרפין להרגו אבל לא להרגה וכן כל כיוצא בזה, 'פלוני רבע את שורי', הוא ואחר מצטרפין להורגו, שאין אדם קרוב אצל ממונו.

הרי שפסק כרש"י וכתוספות, שנאמן להעיד על הרובע⁴. הראב"ד בהשגתו שם מקשה על הרמב"ם, ובדבריו קושיא גם על שיטת רש"י ותוספות:

אמר אברהם, מן המפרשים הטובים יש שמפרשים פלוני רבע את שורי שגם הרובע אינו נהרג, לפי שהעדות נגעה על שורו דלא פלגינן דיבורא, וגם על שורו נתכוון להעיד, וכשם שאינו נאמן על שורו כך אינו נאמן על הרובע דעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה.

ראיה לדבריו מדברי רב יוסף, ש"לרצונו" - אינו נאמן כלל, כיון שמעיד גם על עצמו ולא אמרינן פלגינן דיבורא, ומכאן שכשאין אומרים פלגינן דיבורא העדות נפסלת כולה, ואין היא מתקבלת במלואה, שלא כדברי רש"י ותוספות⁵.

על אף הקושי שבהבנת רש"י ותוספות, המקבלים את העדות על ידי מיגו, יש המבארים כי גם לדעת רב יוסף, שאין אומרים פלגינן דיבורא - יש מיגו. כך מבאר הנודע ביהודה (מהדורא קמא אבן העזר סי' ע"ב, ב'):

והנה סברא זו מוכרחת ומוכחת להדיא בדברי רב יוסף, דהרי קשה על רב יוסף אף דפליג על רבא ולא סבר פלגינן דיבורא כלל, אף על פי כן איך אמר רב יוסף רשע הוא, בתמיהה, היכי סובר רב יוסף שיהיה אדם נאמן על עדות עצמו, הלא מי לך קרוב יותר מאדם אצל עצמו, והוה ליה לרב יוסף למימר מתוך שאינו נאמן על עצמו בטלה כל עדותו וכשיטת הראב"ד בפלוני רבע שורי, ונפקא מינה דאינו רשע ונאמן לעדות אחרת, אבל עכשיו שאמר רב יוסף רשע הוא, הרי האמינו על עצמו ושויה בדיבוריה רשע, ושוב פסול לכל העדות שבתורה כדין רשע, וזה תימה גדולה, שכל הקרובים יהיו פסולים לעדות בין לזכות ובין לחוב ואפילו כמשה ואהרן מגזירת הכתוב,

³ כך פירשו גם בתוספות: "אצל אשתו לא אמרינן - אף על גב דמתני' היא בזה בורר (דף כ"ז) דבעל כאשתו לענין עדות, סלקא דעתך הכא דמחמת מגו דמהימן להורגו מהימן להורגה".

⁴ יש לדון בדברי הרמב"ם, האם כוונתו שהורגים רק את הרובע, או גם את השור, עיי' בספר המפתח להלכה זו, ואכמ"ל.

⁵ פלא הוא, שהגמרא איננה אומרת כלל האם נאמן בעדותו או לא כאשר אין אומרים פלגינן דיבורא. הגמרא אומרת רק את הכלל, האם קרוב אצל ממונו ואשתו או לא, ואיננה מתייחסת להשלכות הכלל, דבר המביא למחלוקת ראשונים קוטבית.

ואדם על עצמו יהיה נאמן. הגע בעצמך הרי שבא אחד לפנינו והעיד על עצמו שהוא רשע, יהיה נאמן בצירוף עוד אחד לפסול עצמו לדעת רב יוסף, זהו הוא רחוק מן השכל. אלא ודאי טעמא דרב יוסף דאף כשמעיד על עצמו לחוד אינו נאמן, כיון שמעיד על עצמו ועל חברו – מתוך שנאמן על חברו לכך נאמן גם על עצמו מטעם מיגו כשיטת רש"י ותוס' באשתו.

רב יוסף סובר שמקבלים את עדותו לגבי עצמו, ועל כן הוא מוגדר כרשע, אלא שאין הורגים אותו בעדות זו כי אין הורגים בעדות רשע מגזרת הכתוב. זהו דבר קשה - כיצד יתכן שיהיה אדם נאמן על עצמו, והרי "אדם קרוב אצל עצמו", וזה איננו מוטל כלל בספק. אלא הכרח לומר שרק במקרה זה סובר רב יוסף שמקבלים את עדותו, מתוך שמעיד גם על חברו ונאמן עליו - נאמן גם על עצמו במיגו. אף כאן יש לשאול - והרי "עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה", וכיצד נקבל את העדות כולה בגלל שעל חלקה נאמן?!

יש להבין, אפוא, את יסוד הסברא של אמירת מיגו בעדות.

יסוד דין עדות

התבוננות במושג העדות מלמדת, כי בכל עדות יש מרכיב של עדות של העד על עצמו. כאשר אומר העד: "ראיתי את פלוני ביום פלוני במקום פלוני אוכל חלב", הרי הוא מעיד על עצמו שהיה במקום פלוני ביום פלוני. עדותו זו היא חיונית, שכן על פיה יכולים להזים את עדותו, ובלעדיה הרי היא עדות שאי אתה יכול להזימה ואיננה עדות. מדוע, אפוא, מאמינים לעד? התשובה היא שנאמן במיגו - מיגו שנאמן שהאדם אכל חלב - שהרי התורה האמינה לעדים - נאמן גם לומר שהוא עצמו ראהו אוכל חלב, כדי שתהא עדות שאתה יכול להזימה. בכל עדות אין בדבריו של העד על עצמו השלכה של חיוב או פטור לגביו, ועל כן נאמן. אין הוא משנה את מעמדו ואין העדות נוגעת לעצמו כלל, ועל כן מתקבל המיגו והוא נאמן גם על עדותו על עצמו.

יש להבין עד כמה הרחיבו חז"ל נאמנות זו של "מיגו" בעדות, גם למקרים נוספים שבהם יש לעדותו השלכה לגביו, של חיוב או פטור. כפי שנראה בהמשך, בכך נחלקו האמוראים בסוגייתנו.

נאמנות מכח בעלות

מכמה מקורות עולה הגדרה מיוחדת של נאמנות, שיש בה כדי לשפוך אור על הסוגיא. ב"קצות החושן" (סי' ל"ד ס"ק ד') מובאת מחלוקת בין "קצות החושן" ובין מוהרי"ן ן' לב בביאור הטעם ש"הודאת בעל דין כמאה עדים דמי". מוהרי"ן ן' לב כתב שהודאת בעל דין

היא מכח התחייבות של המודה. אין הוא חייב משום שבית הדין מאמין לו, אלא משום שבדבריו יש התחייבות לתת, ועליו לעמוד בהתחייבותו. בעל "קצות החושן" חולק על כך, וסובר שהמודה חייב מכח נאמנות. כשם שהאמינה תורה לעדים כך האמינה התורה לאדם על ממונו, ועל כן הוא מתחייב בהודאתו. בשיעור על סוגיית "הודאת בעל דין" (עמ' 397) ביארנו, שניתן לעשות "שלום" בין הצדדים.

כתב הרא"ש (גיטין פ"ה סי' י"ג):

כל דבר שהוא בידו של אדם אפילו איתחזק היתירא נאמן עד אחד לטמא ולאסור, ואפילו מכחישו או אמר איני יודע, כדתניא הכא היה עושה עמו בטירות ואמר לו טהרות שעשיתי עמך נטמאו נאמן, ומפרש אביי טעמא הואיל וברשותו הן הרי הן כשלו ונאמן עליהן, ולא מטעמא דאי בעי מטמא להו, דאי טמאינהו בעי שלומי, ועוד דמשמע גבי ספר תורה דאי ספר תורה ביד לבלר נאמן לומר לא כתבתי אזכרות לשמן, אף על פי שכבר נכתבו, ועוד אמרינן בפרק האשה רבה (דף פ"ח) דאי סבר תורם משלו על של חבירו אין צריך דעת משום דבידו לתקנו, ואטו בשופטני עסקינן שיתרום מטבלו על של חבירו, אלא כיון שבידו לתקנו הוי כבעליו ואפילו תרם משל חבירו.

דבר שבידו של אדם הרי הוא נאמן עליו, משום שהוא כבעליו⁶. בעלות של אדם על רכושו כוללת בתוכה גם את נאמנותו לקבוע את מעמדו ושייכותו של רכושו. כל זמן שאינו מחייב אחר, הרי שבעלותו היא גם נאמנותו.

האחריות מעניקה נאמנות. מי שאחראי על הדבר נאמן עליו, שכן לא ניתן להתקיים בעולם בלא שנאמין לאדם על מה שעשה. זה ביאור דברי הגמרא (קידושין ס"ה ע"ב):

לא איברו סהדי אלא לשקרי.

הדרך הישרה היא שכל אדם נאמן בדבריו על מעשיו. רק כאשר יש בעיה וחשש של שקר, משתמשים בעדים.

דבר שבידו של אדם הרי הוא כבעלים עליו, ונאמנותו על הדבר נובעת מבעלות זו.

בדברי הר"י מיגאש יש ביאור נוסף בענין (שו"ת הר"י מיגאש, קפ"ו):

ראובן רצה לעלות לארץ ישראל ונדר שלא יאכל בשר ולא ישתה יין עד שיעלה לארץ ישראל חוץ משבתות וימים טובים. יורינו רבינו אם ראובן זה עבר בהיותו נודר ואם יש לו בו היתר אם לאו.

⁶ בשב שמעתתא (שער ו' פ"ו) הקשה על דברי הרא"ש, האומר שהטעם שבידו נאמן משום שהוא כבעלים, מדברי הגמרא המביאה טעם שבידו נאמן גם כשהבעלים עצמו מכחיש. ונראה פשוט שאין הכוונה שבידו נאמן משום שיש לו בעלות ממונית על הדבר, וכפי שיתבאר בהמשך.

תשובה. מי שנדר זה עבר על דברי תורה, וכל יום שהוא עומד בנדרו הוא עובר וחוטא נפשו, והתורה לא התירה לאדם שיצער עצמו, ואין הפרש בין מי שמצער נפשו או מי שמצער חברו. ולסיבה זו אין האדם חייב במה שמורה על עצמו במה שהוא חייב מיתה או מלקות, כמי שהוא חייב במה שמורה על עצמו ממון. וכבר אמרו ז"ל במה שאמר הכתוב בנזיר "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש", וכי באיזו נפש חטא, אלא שציער עצמו מן היין. ואם נקרא חוטא מי שציער עצמו מהיין בלבד, כל שכן שיקרא חוטא מי שהוא מצער עצמו מן היין ומן הבשר. והראוי שישאל בנדר זה לחכם מומחה ויתיר אותו לו או לג' תלמידי חכמים ואף על גב דאינם מומחין, והפתח שיפתח לעצמו הוא שאם היה יודע שהתורה לא תתיר לו זה לא היה נודר. ויודיעו את הנודר הזה מה שאמרו רז"ל על הנודר שהוא כאלו בנה במה, והמקיימו כאלו הקריב עליה קרבן, וראוי מהר להודיעו זה וישאל על נדרו ויותר לו כפי מה שגזרה התורה, וכן הלכתא.

המצער עצמו הרי הוא כמצער את חברו. כשם שפשוט שאסור לו לאדם לצער את חברו - כך אסור לו לצער גם את עצמו. מדוע אסור לאדם לצער את חברו? כיון שהוא איננו בעלים על חברו. מכאן שגם האיסור לצער עצמו נובע מכך שאין האדם בעלים על גופו. שני חידושים יש, אפוא, בדברי הר"י מיגאש.

א. עצם יחסו לגוף האדם ולממונו. גופו של אדם איננו ברשותו, ואילו ממונו הוא ברשותו. יש כאן חידוש בעצם המושג "בעלות". אף שגופו של האדם הוא ברשותו ובאחריותו - אין הוא בעלים עליו. הגוף הוא כלי ביד עצמותו של האדם, שהיא ה"אני" הפנימי שלו. הממון, לעומת זאת, הוא של האדם. האדם הוא בעלים על ממונו. תפקיד האדם הוא לרומם את המציאות ולהוציאה אל הפועל (בראשית א', כ"ח):

וַיְבָרֶךְ אֱתֶם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ וּכְבֹּשׁוּ
וַרְדּוּ בְּדֶגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיַּי הָרֶמֶשׂת עַל הָאָרֶץ.

היציאה של המציאות אל הפועל היא דרך הבעלות של האדם על רכושו. ב. נאמנות. ההלכה ש"הודאת בעל דין כמאה עדים דמי" - נובעת מהעובדה שאדם בעלים על ממונו. ההלכה ש"אין אדם משים עצמו רשע" - נובעת מהעובדה שאין אדם בעלים על גופו.

לאור דברי הר"י מיגאש והרא"ש ניתן להגדיר, שיש שני סוגים של נאמנות. יש נאמנות אובייקטיבית, והיא נאמנותם של עדים, ויש נאמנות סובייקטיבית, הנובעת מאחריותו של האדם על הדבר.

בעלותו של אדם על ממונו מקנה לו נאמנות, אך אין זו נאמנות כמו שיש לעדים, אלא נאמנות ב"מסלול" שונה. לא מצד ידיעתו האובייקטיבית את העובדות אנו מאמינים לו, אלא מצד בעלותו על הדבר.

ביאור הגמרא

לאור דבריו של הר"י מיגאש יש לבאר את הגמרא (בדרך שונה ממה שפירש רש"י):

רבא אמר: אדם קרוב אצל עצמו, ואין אדם משים עצמו רשע.

לפי רש"י, שני המשפטים שאמר רבא עניינם אחד:

רבא אמר - אין אדם נפסל לעדות בהודאת פיו, דאדם קרוב אצל עצמו, הלכך אין אדם יכול לשום עצמו רשע...

אולם, על פי פירושו המילים "אין אדם משים עצמו רשע" מיותרות, שהרי עיקר הדין נאמר בחלק הראשון של דברי רבא. כפי שראינו לעיל, הפירוש שפירש רש"י מילים אלו איננו מתאים למילים במדויק.

לפי הר"י מיגאש יש בדברי רבא שני משפטים שונים.

א. "אדם קרוב אצל עצמו", ועל כן אין הוא נאמן בעדות על עצמו, ככל קרוב הפסול לעדות.

ב. "ואין אדם משים עצמו רשע". גם במסלול אחר של נאמנות - נאמנות האדם על עצמו, איננו יכולים להאמין לו במקרה זה, שכן הוא משים עצמו רשע בעדותו, ואסור לאדם לצער עצמו, שכן איננו בעלים על גופו. נאמנותו על עצמו היא רק כממון ולא בגופו. מובן הביטוי "אין אדם משים עצמו רשע". גופו של האדם אינו בבעלותו כדי להשים עצמו רשע, ואף עדות בכלל זה. כיון שהמקור לגדר זה הוא בעלותו ו"סמכותו" של האדם על גופו, נכתב הביטוי "משים עצמו" - ביחס לגופו.

גם המשך הגמרא מתבאר על פי הסבר זה.

כפי שביארנו, בכל עדות על אדם אחר יש גם עדות של האדם על עצמו, ובית הדין מאמין לה במיגו. מתוך שבית הדין מקבל את עדותו על האדם האחר הוא מקבל את מה שכלול בעדות על המעיד עצמו. כאשר העדות היא על קרוב או שאדם משים עצמו רשע - אין אנו מקבלים את עדותו.

לאור זאת בוחנת הגמרא, עד כמה ניתן להרחיב את קבלת העדות של האדם על עצמו. מה מוגדר כ"עצמו", ומה איננו מוגדר כך.

נבאר תחילה את דין עדות האדם על שורו:

דבעי רבא: פלוני רבע שורי מהו, מי אמרינן אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם קרוב אצל ממונו, או דילמא אמרינן אדם קרוב אצל ממונו. בתר דבעיא הדר פשטה, אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם קרוב אצל ממונו.

אין הורגים את השור בלא שהעידו עליו שני עדים כשרים, שכן אמרו (סנהדרין פ"ד ע"א):

"השור יסקל וגם בעליו יומת" (שמות כ"א) - כמיתת בעלים כך מיתת השור.

משום כך אין האדם נאמן להעיד על שורו ולחייבו מיתה⁷. רבא התלבט בשאלה, האם ניתן לומר מיגו - אף שאין הבעלים יכול להעיד על השור, שמא מתוך שמאמינים לו על הרובע - יאמינו גם על השור, או שמא עדותו על השור לא מתקבלת כיון שהוא קרוב, ורק עדותו על הרובע תתקבל שכן "פלגינן דיבורא". פשט רבא, שאין אדם קרוב אצל ממונו, ומתקבלת עדותו על השור⁸. הסברא היא, שבעדותם של הבעלים על הרובע כלולה כבר עדות על עצמם, שהרי בכל עדות כלולה עדות של העד על עצמו, כפי שראינו. כאשר אדם משים עצמו רשע - אין מקבלים את עדותו על עצמו, אולם כאשר מעיד על שורו אין הוא משים עצמו רשע, ועל כן אין מניעה לקבל את עדותו בשלמותה. גם מצד קירבה אין בכך בעיה, שכן "אין אדם קרוב אצל ממונו". ממונו איננו קרוב לו, אלא הוא שייך לו. הממון הוא חלק מן האדם, משום שהוא בעלים עליו, ועל כן אין זה נחשב כקירבה הפוסלת לעדות. משום כך, המיגו שקיים בבסיסה של כל עדות מורחב גם למקרה שמעיד אדם על שורו, והוא נאמן. נמצא, שאף שעדות על שורו בלבד לא תתקבל, עדות על שורו הכלולה בתוך עדות על הרובע שהוא נאמן בה - תיצור נאמנות גם ביחס לעדות על השור, מיגו שמאמינים לעדותו על הרובע.

באותה דרך יש להבין את דברי רבא ביחס לעדות אדם על אשתו:

אמר רבא: פלוני בא על אשתי, הוא ואחר מצטרפין להורגו אבל לא להורגה. מאי קא משמע לן, דמפלגינן בדיבורא, היינו הך, מהו דתימא אדם קרוב אצל עצמו אמרינן אצל אשתו לא אמרינן, קא משמע לן.

אף כאן, מאמינים לו בעדותו על הבעל, והשאלה היא אם להאמין לו גם בעדותו על אשתו, במיגו. ההוה אמינא בגמרא שכיון שהוא "בעלה", הרי שזו מעין "בעלות" ועל כן יהיה נאמן בעדותו על אשתו. יש צד לומר שאף אשתו היא הרחבה של האדם עצמו, ועל כן יהיה נאמן ביחס אליה, כשם שנאמן ביחס לעצמו כשאיינו משים עצמו רשע. הסיבה שאינו נאמן בעדות על עצמו היא שאינו משים עצמו רשע, אך כאן אין הוא משים עצמו רשע, ועל כן יהיה נאמן.

דחתה הגמרא בכך שאשתו כגופו, וכשם שהוא קרוב אצל עצמו כך הוא קרוב אצל אשתו ואין הוא נאמן להעיד עליה. אשתו איננה הוא עצמו, כשם שגופו איננו הוא עצמו, ועל כן יש כאן בעיה של קרבה והעדויות לא תתקבל.

⁷ ע"י תמורה כ"ח ע"א, וברמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ד ה"ב. מיתת השור היא תחת מיתת הבעלים, שכן דין זה נלמד מהמילים "וגם בעליו יומת". היה ראוי הבעלים למות, והמירה התורה את מותו במיתת השור. על כן עדותו על השור היא כביכול עדות על עצמו ואין הוא יכול להעיד בה.

⁸ ע"י ב"מרגליות הים" שכתב: "בעין זוכר מהג"ר חיד"א מערכת הה"א אות נ"ז מריטב"א כתובות שטובא איכא בתלמודא דאמר הדר פשטה ולא אשכחן מהיכא פשטה, דמסברה פשטא ליה".